

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΡ. ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΥΛΛΙΚΚΑ
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ**

**9^ο ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2021
ΛΕΥΚΩΣΙΑ**

**Εξοχότατε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Έντιμη Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων,
Your Excellencies Ambassadors,
Έντιμοι Υπουργοί και Βουλευτές,
Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι και Συμμετέχοντες,**

Με ιδιαίτερη χαρά αποδέχθηκα την πρόσκληση του Ινστιτούτου Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της εταιρείας FMW να απευθύνω χαιρετισμό στο 9^ο κατά σειρά Ενεργειακό Συμπόσιο. Ο τίτλος του Συμποσίου «Το νέο τοπίο για το ενεργειακό αύριο της Κύπρου» για άλλη μια φορά είναι επίκαιρος και δηλώνει τη σημασία και την αναγκαιότητα της λήψης αποφάσεων στον τομέα της μακροπρόθεσμης ενεργειακής στρατηγικής της Κύπρου.

Το δίδυμο ενέργεια-περιβάλλον εξελίχθηκε σε διεθνές ζήτημα το 1972, μετά τη Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Ανθρώπινο Περιβάλλον στη Στοκχόλμη. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα στον τομέα της αειφόρου ενεργειακής ανάπτυξης περιλαμβάνουν ζητήματα όπως:

- η διογκούμενη παγκόσμια ενεργειακή ζήτηση,
- η αυξανόμενη εξάρτηση πολλών χωρών από τις εισαγωγές ενεργειακών πόρων,
- οι υψηλές και ασταθείς τιμές της ενέργειας,
- η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές,
- η βραδεία πρόοδος στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης,
- οι προκλήσεις για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
και

- η ανάγκη για περαιτέρω ολοκλήρωση και διασύνδεση στις αγορές ενέργειας.

Συνάμα στο επίκεντρο της ενεργειακής πολιτικής όλων των χωρών βρίσκονται ποικίλα μέτρα που αποσκοπούν:

- στην επίτευξη μιας υγιούς αγοράς ενέργειας, και
- στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

Για αυτό η ΡΑΕΚ έχει συμπεριλάβει στους στρατηγικούς της στόχους ενέργειες που αφορούν ρυθμιστικά θέματα για την ενεργειακή μετάβαση, όπως:

- την εποπτεία και συνεχή ρύθμιση της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού,
- την υλοποίηση των σχεδιασμών και την εποπτεία της αναδυόμενης αγοράς φυσικού αερίου,
- την ανάπτυξη ρυθμιστικού πλαισίου με βάση την «Πράσινη Συμφωνία» και την «Προσαρμογή στον στόχο του 55%» (Fit for 55%),
- την υλοποίηση των ρυθμιστικών αποφάσεων για μεταμόρφωση του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου σε ένα έξυπνο δίκτυο,
- την εκπλήρωση των στόχων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το 2030,
- την ένταξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας στο ηλεκτρικό σύστημα,
- την διασφάλιση προσιτού και κατά το δυνατόν χαμηλού κόστους ενέργειας για την εθνική οικονομία και τους καταναλωτές,
- την συνεχή ενημέρωση των καταναλωτών και επενδυτών περί ρυθμιστικών θεμάτων αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, και
- τη δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου για την μετάβαση της Κύπρου προς την οικονομία του υδρογόνου.

Μερικές από τις κομβικές Ρυθμιστικές Αποφάσεις της ΡΑΕΚ στον ενεργειακό τομέα της χώρας μας αφορούν:

- τις μεθοδολογίες των ρυθμιζόμενων διατιμήσεων για τις αγορές ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου βασισμένες σε διεθνή και Ευρωπαϊκά πρότυπα,
- τον λογιστικό και λειτουργικό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου,
- τη μαζική εγκατάσταση και λειτουργία έξυπνων μετρητών σε όλους τους καταναλωτές ηλεκτρισμού,
- τη λειτουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ηλεκτρισμού στη χονδρική αγορά ηλεκτρισμού, και
- τον επανασχεδιασμό του ηλεκτρικού δικτύου, ώστε να γίνει έξυπνο και αμφίδρομο για να μπορεί να υποστηρίξει υψηλή διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε συνδυασμό με συστήματα αποθήκευσης ενέργειας.

Το μεταρρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά την αγορά ηλεκτρισμού για την πλήρη εμπορική λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο είναι διαμορφωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι συμβατό με το μοντέλο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο έχει υιοθετηθεί από τα πλείστα Κράτη Μέλη και έχει ήδη καθοριστεί με σχετικές Ρυθμιστικές Αποφάσεις της ΡΑΕΚ.

Παρ' όλες τις καθυστερήσεις που υπάρχουν για την εφαρμογή της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο σήμερα παραμένει μόνο η ολοκλήρωση ενός λογισμικού προγράμματος, από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς, προαπαιτούμενο για τη λειτουργία και παρακολούθηση της αγοράς ηλεκτρισμού. Η ΡΑΕΚ προσβλέπει με βάση τα σημερινά δεδομένα στην εισαγωγή ενός υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου κατά το τέλος του επόμενου έτους.

Για την κάλυψη του χρονικού διαστήματος μέχρι την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, είναι σε ισχύ από το 2017 σχετική Ρυθμιστική Απόφαση για εφαρμογή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού η οποία αφορά «Διμερή Συμβόλαια μεταξύ Παραγωγών και Προμηθευτών». Από τις αρχές Ιανουαρίου φέτος έχουν δραστηριοποιηθεί δύο ανεξάρτητοι προμηθευτές, όπου οι

καταναλωτές μπορούν πλέον να έχουν επιλογή. Σήμερα το μερίδιο αγοράς που κατέχουν είναι περίπου στο 2%.

Η ΡΑΕΚ δίνει μεγάλη προτεραιότητα στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου της αγοράς φυσικού αερίου το οποίο θα αποτελεί τον εγγυητή της ορθής λειτουργίας και της προστασίας των καταναλωτών, αλλά και της ομαλής μετάβασης σε μια υγιή αγορά. Επίσης, η ΡΑΕΚ παρακολουθεί την πρόοδο των ηλεκτρικών διασυνδέσεων EuroAsia Interconnector και EuroAfrica Interconnector, η υλοποίηση των οποίων θα προσφέρει στη χώρα μας τις κατάλληλες υποδομές, έτσι ώστε να αρθεί η ενεργειακή απομόνωση της Κύπρου και συνάμα η Κύπρος να καταστεί κόμβος διακίνησης ηλεκτρισμού από και προς την Ευρώπη και από και προς το Ισραήλ και την Αίγυπτο.

Με τις ρυθμιζόμενες διατιμήσεις της ΑΗΚ, η οποία σήμερα κατέχει θέση ισχύος, έχουν διαχωριστεί οι χρεώσεις των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων, δηλαδή αυτές των δικτύων μεταφοράς και διανομής, από τις χρεώσεις των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων, δηλαδή αυτές της παραγωγής και της προμήθειας. Εφαρμόστηκαν από το 2017 και σήμερα υπάρχουν συγκριτικά ιστορικά στοιχεία μεταξύ του έτους 2016, που είναι το έτος αναφοράς πριν την εφαρμογή των νέων ρυθμιζόμενων διατιμήσεων και του έτους 2021, όπου για παράδειγμα:

- Τα τέλη χρήσης δικτύου έχουν μειωθεί κατά 21.5% (από 4.41€/σ/kWh σε €3.46σ/kWh),
- Η μέση τιμή βασικής διατίμησης χονδρικής έχει μειωθεί κατά 8.8% (από €9.55σ/kWh σε €8.71σ/kWh), και
- Η μέση τιμή της βασικής διατίμησης οικιακής χρήσης έχει μειωθεί κατά 11.5% (από €14.50σ/kWh σε €12.82σ/kWh).

Εδώ θα πρέπει να αναφέρω ότι οι βασικές τιμές διατιμήσεων υπολογίζονται στα €300 ανά μετρικό τόνο καυσίμου, ενώ για τον τελικό υπολογισμό των διατιμήσεων λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό κόστος του καυσίμου που χρησιμοποιήθηκε με βάση τις διεθνείς τιμές καθώς επίσης και το κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων.

Οι αυξήσεις στα τιμολόγια ηλεκτρισμού που συμβαίνουν σήμερα ως αποτέλεσμα της πανδημίας αλλά και της πράσινης μετάβασης, λόγω της πίεσης για ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αφορούν εν μέρει σε αυξήσεις στο κόστος αγοράς υγρών καυσίμων αλλά κυρίως στο κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων το οποίο έχει αυξηθεί σημαντικά τους τελευταίους μήνες.

Ενδεικτικά, ενώ το 2020 το μέσο κόστος αγοράς ενός δικαιώματος εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων ήταν €24 ανά μετρικό τόνο, οι τελευταίες αγορές που έχουν πραγματοποιηθεί έχουν κόστος €61 ανά μετρικό τόνο και η τιμή αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο εντείνοντας τις ανησυχίες για περαιτέρω μελλοντικές αυξήσεις της τιμής του ηλεκτρισμού.

Το κόστος της ενέργειας είναι ένα μείζον θέμα που προβληματίζει όλη την Ευρώπη. Η τιμή του ηλεκτρισμού και του φυσικού αερίου στην Ευρώπη έχει εκτιναχθεί λόγω περιορισμένης προσφοράς και αυξημένης ζήτησης εν΄ όψει και του χειμώνα κάτι που έχει προκαλέσει αυξήσεις των τιμολογίων ενέργειας αλλά και βασικών αγαθών και υπηρεσιών.

Για αυτό το λόγο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει έγγραφο με προτεινόμενα μέτρα, γνωστό ως «Εργαλειοθήκη», όπου τα Κράτη Μέλη συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου έχουν αρχίσει να τα εφαρμόζουν για την συγκράτηση του ενεργειακού κόστους.

Στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου το 41% των πόρων κατανέμεται στην πράσινη μετάβαση. Όμως δεν συμπεριλαμβάνονται μακροπρόθεσμες δράσεις πράσινης ανάπτυξης όπως για παράδειγμα η ένταξη του πράσινου υδρογόνου στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου.

Και όμως από το 1874, ο συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας Ιούλιος Βερν οραματίστηκε ένα μέλλον στο οποίο:

«...το νερό θα χρησιμοποιείται ως καύσιμο, το υδρογόνο και το οξυγόνο που το αποτελούν, θα χρησιμοποιούνται μεμονωμένα ή μαζί, και θα παρέχει μια ανεξάντλητη πηγή θερμότητας και φωτός, τέτοιας ισχύος της οποίας ο άνθρακας δεν είναι ικανός. Κάποια μέρα, στους χώρους αποθήκευσης άνθρακα των ατμομηχανών, αντί για άνθρακα, θα αποθηκεύονται αυτά τα δύο συμπυκνωμένα αέρια, τα οποία θα καίγονται στους θαλάμους καύσης με τεράστια θερμογόνο ισχύ...».

Αυτή η πρόβλεψη του Ιούλιου Βερν έχει από τότε εμπνεύσει τις κυβερνήσεις και τον επιχειρηματικό κόσμο. Αλλά δύο παράγοντες εμπόδισαν, τα τελευταία 145 χρόνια, τη χρήση του υδρογόνου:

- το κόστος παραγωγής καθαρού ή πράσινου υδρογόνου, και
- η ανθεκτικότητα του εξοπλισμού.

Σήμερα η επιστήμη και η τεχνολογία, καθώς και η κατασκευαστική εμπειρία ηλιακών και αιολικών τεχνολογιών για την παραγωγή ηλεκτρισμού, έδωσαν φτερά στο όραμα του Ιούλιου Βερν. Το πράσινο υδρογόνο ως καύσιμο είναι πλέον έτοιμο να γίνει πραγματικότητα. Η ελκυστικότητα του υδρογόνου είναι ότι μπορεί να αντικαταστήσει τη χρήση ορυκτών καυσίμων στη θέρμανση και ψύξη, στις μεταφορές και στην παραγωγή ηλεκτρισμού με μόνη εκπομπή τους υδρατμούς, δηλαδή το νερό.

Θα ήθελα να κλείσω θέτοντας το ερώτημα:

Μπορεί η Κύπρος να καταστεί κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050;

Ναι η Κύπρος θα μπορούσε να θέσει μακροπρόθεσμο στόχο για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο -100% μέχρι το έτος 2050, όπου το ενεργειακό σύστημα της χώρας μας θα μπορεί να μεταμορφωθεί σε ένα:

- έξυπνο και ψηφιοποιημένο,
- ευέλικτο,
- αποκεντρωμένο,

- ηλεκτρικά διασυνδεδεμένο, και
- διασυνδεδεμένο με αγωγούς ή εικονικούς αγωγούς φυσικού αερίου ή υδρογόνου,

όπου θα γίνεται χρήση υδρογόνου σε όλους τους ενεργειακούς τομείς,

- των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- των συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, και
- της ηλεκτροκίνησης.

Μακροπρόθεσμα η επιτυχής υλοποίηση όλων αυτών των ενεργειών θα προσφέρει στην Κύπρο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα οι οποίες θα οδηγήσουν την χώρα μας στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη.

Κυρίες και Κύριοι,

Οι δεσμεύσεις που φαίνεται να έχουν επιτευχθεί στην πρόσφατη διεθνή διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα COP26 για τον τερματισμό της αποψίλωσης δασών και τη μείωση εκπομπών μεθανίου είναι ελπιδοφόρες για την κλιματική αλλαγή σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κλείνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τα συγχαρητήρια και τις θερμές ευχαριστίες μου προς τους διοργανωτές, τους συντελεστές και τους χορηγούς αυτού του εξαιρετικού συνεδρίου και είμαι βέβαιος πως οι εισηγήσεις, οι προτάσεις και τα πορίσματα του Συμποσίου θα αποτελέσουν χρήσιμο και πολύτιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση της περαιτέρω πορείας της ενεργειακής μας πολιτικής.

Δρ. Ανδρέας Πουλλικκάς

Πρόεδρος ΡΑΕΚ